

З. Б. Колісник,
здобувач, Національний лісотехнічний університет України

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНИХ, ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ТА ЕКОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА РЕЗУЛЬТАТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЙБІЛЬШИХ ЛІСОПРОМИСЛОВИХ КОМПАНІЙ

Z. Kolisnyk,
PhD., candidate, National Forestry University of Ukraine

IMPACT OF ECONOMIC, ORGANIZATIONAL AND ENVIRONMENTAL FACTORS ON THE RESULTS OF THE LARGEST FOREST INDUSTRY COMPANIES

Оцінено та проаналізовано вплив окремих економічних, екологічних та організаційних факторів на результати діяльності найбільших компаній лісопромислового комплексу за допомогою економіко-математичних методів та підходів контент-аналізу. Широта та складність аспектів збалансованого розвитку зростають і стають дедалі більше інтегрованими у діяльність світових компаній. Було виявлено, що галузь є досить монополізованою, а отже, зміни та нововведення у галузі диктуватимуться провідними компаніями. Дослідження показали, що для отримання кращих результатів, компаніям доцільно прагнути до більшої інтеграції та кращого врахування аспектів збалансованого розвитку у своїй звітності і діяльності.

The influence of certain economic, environmental and organizational factors on the results of the largest forest products industry companies was evaluated and analyzed with the help of economic-mathematical methods and approaches of content analysis. The breadth and complexity of sustainable development are growing and becoming more integrated into the global companies activity. It was found that the industry is quite monopolized, and therefore changes in the industry will be dictated by the leading companies. The research showed that for the best results, companies need to strive for greater integration and better incorporate sustainable development in their annual reports and activities.

Ключові слова: лісопромислова галузь, ТОП-100 галузевих ТНК, екологічні фактори, прогрес у досягненні збалансованого розвитку.

Key words: forest product industry, industry's TOP-100 TNCs, environmental factors, progress towards sustainable development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

У сучасних складних умовах господарювання, з посиленням глобалізації та конкуренції, а також із загостренням кризових явищ науковці доводять життєву необхідність екологізації економіки, що відображається у впровадженні концепції екологічного імперативу у діяльність підприємств. Бізнес середовище змінюється і вже недостатньо фокусується лише на прибутках чи витратах як основних засобах оцінювання, а скоріше необхідно враховувати позитивний та негативний вплив діяльності компаній на суспільство і довкілля. Наслідком такої зміни стала вимога від компаній оцінювати свою результативність щодо збалансованого розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вивчення впливу економічних, екологічних та інших факторів на діяльність лісопромислових підприємств, а також аспекти удосконалення організаційно-економічних засад екологізації управління лісовим комплексом знайшли своє відображення в наукових працях вітчизняних та зарубіжних учених, зокрема: І. Антоненко, Р. Бабича, О. Балацького, Б. Буркинського, С. Генсірука, Т. Галушкіної, З. Герасимчук, Б. Данилишина, Я. Дяченка, С. Ілляшенка, Я. Ковалю, В. Кравців, П. Лакіди, В. Лук'яничіна, Л. Мельника, Л. Михайлової, Є. Мішеніна, Н. Пахомової, В. Пили, А. Петрова,

О. Прокопенко, І. Снякевича, О. Теліженка, Ю. Туниці, В. Ткача, О. Фурдичка, С. Харічкова, Є. Хлобистова, М. Шершуна, І. Ярової та інших.

Однак одночасно із розвитком процесу екологізації діяльності промислових підприємств, перед науковими колами постають нові завдання розробки теоретико-методичних засад оцінювання впливу різних факторів на результати діяльності підприємств.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті — дослідити тенденції розвитку найбільших компаній лісопромислового сектору та оцінити вплив окремих економічних, екологічних та організаційних факторів на результати їх діяльності. Для досягнення мети необхідно було вирішити наступні завдання: дослідити загальні тенденції розвитку галузі на світовому рівні, оцінити та проаналізувати діяльність ТОП-100 галузевих компаній, оцінити вплив окремих економічних, екологічних та організаційних факторів на результати їх діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Посилення зобов'язань щодо впровадження принципів збалансованості та досягнення сталого розвитку протягом економічної кризи стало вимогою для багатьох галузей. Це викликано зростанням зацікавленості

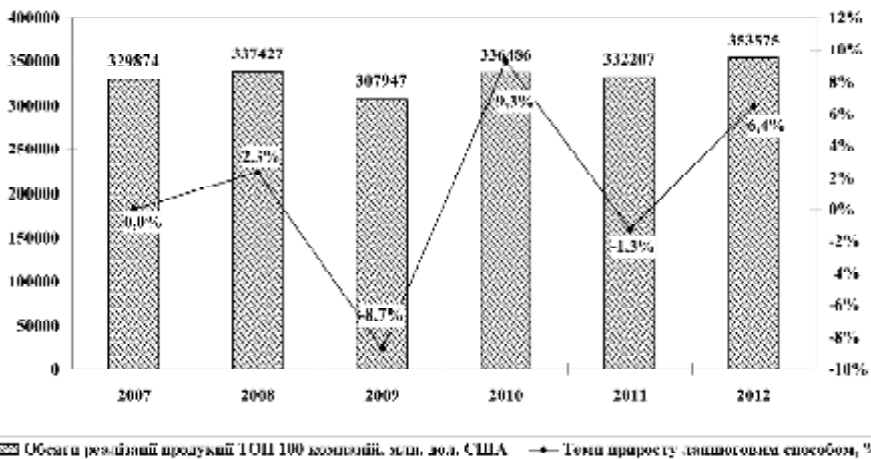

Рис. 1. Динаміка чистого доходу ТОП-100 лісопромислових компаній світу за 2007—2012 рр., млн дол. США

Джерело: сформовано та побудовано автором на основі звітності ТОП-100 компаній лісової промисловості

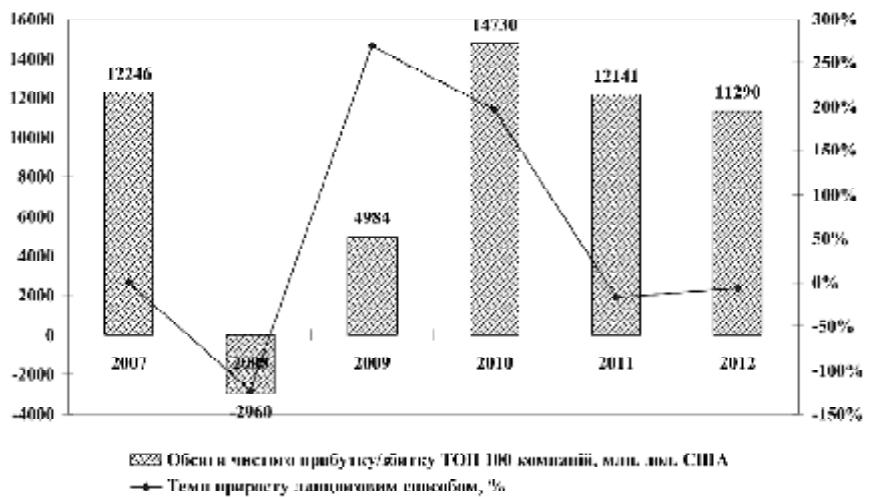

Рис. 2. Динаміка чистого прибутку / збитку ТОП-100 лісопромислових компаній світу за 2007—2012 рр., млн дол. США

Джерело: сформовано та побудовано автором на основі звітності ТОП-100 компаній лісової промисловості.

споживачів і збільшенням обсягів їх витрат на екологічно чисті продукти та послуги [6].

У сучасних умовах жорсткої ринкової конкуренції кожне підприємство повинно мати чіткий план розвитку та регулювання своєї діяльності з врахуванням не лише економічних та організаційних факторів, а й екологічних. Практична реалізація екологізації лісового господарства на підприємницьких засадах об'єктивним чином потребує здійснення еколого-економічного аналізу діяльності [4]. Раціоналізація лісокористування й охорона навколишнього середовища у взаємозв'язку з кінцевими результатами діяльності підприємства повинні знаходити відображення в стратегічному плануванні [1].

Побудова екологічно орієнтованого механізму у лісовому комплексі передбачає зокрема: екологічну орієнтацію економічних, організаційно-адміністративних, структурних, інформаційних механізмів; екологізацію промислового і лісогосподарського виробництва на економічній основі; впровадження ринково орієнтованих методів регулювання раціонального використання і відтворення лісових ресурсів [2].

Комплексно оцінити вплив окремих факторів на результати діяльності найбільших світових компаній доз-

воляють дані їх звітності¹. Останні доступні дані на офіційних сторінках компаній відображають результати їх діяльності за 2012 рік. Таким чином, ми можемо дослідити тенденції розвитку глобального лісопромислового комплексу від початку кризових явищ (рис. 1).

За досліджуваний період (2007—2012 рр.) обсяги чистого доходу ста найбільших лісопромислових компаній світу зростали до 2009 року. У 2009 році внаслідок впливу світової економічної та фінансової кризи, доходи зменшилися на 8,7% у порівнянні з 2008 роком. У 2012 році в порівнянні з 2007 роком обсяги надходжень від реалізації продукції збільшилися на 7,2% із майже 330 млрд дол. США до майже 353,6 млрд дол. США.

Слід відмітити, що лісопромислова галузь була однією з небагатьох, які досить швидко оговтались від кризових явищ і наростили не лише обсяги реалізації, а й досягли позитивних фінансових результатів своєї діяльності вже у 2009 році (рис. 2).

У 2010 році найбільшими світовими компаніями було зароблено понад 14,7 млрд дол. чистого прибутку, що було найбільшим показником за досліджуваний період. Стагнація в переважній більшості економічно розвинутих країн та зростання операційних та фінансових витрат призвели до зменшення обсягів чистого прибутку у 2011 та 2012 роках до рівня нижчого за передкризові результати.

Слід зазначити, що динаміка результатів діяльності найбільших світових компаній лісопромислової галузі відрізнялась залежно від регіонів. Так, азійські компанії постійно нарощували обсяги чистого доходу і кризові явища не вплинули на їх дохідність. У цілому за досліджуваний період їм вдалось наростити обсяг реалізації майже у 1,5 рази в порівнянні з 2007 роком (табл. 1).

Натомість європейські компанії відчували труднощі при реалізації своєї продукції — падіння обсягів чистого доходу спостерігалось у 2008, 2010 та 2011 роках.

Північноамериканські компанії, незважаючи на загальну економічну кризу та, зокрема, кризу в будівельній галузі змогли в цілому отримати найвищий рівень рентабельності продажу у 2012 році (табл. 2). Однак це здебільшого стосується целюлозно-паперових комбінатів, тоді як деревообробна промисловість все ще залишається переважно збитковою.

Азійські компанії починаючи з 2010 року постійно збільшували отриманий чистий прибуток, хоча рентабельність продажу коливалась. Найнижчою за досліджуваний період була рентабельність продажу продукції лісопромислового сектору у європейських компаній.

У цілому, можна зробити висновок, що європейські лісопромислові компанії, що входять до ТОП-100 компаній світу, отримували протягом досліджуваного періоду чистий дохід в розрахунку на одну компанію значно вищий, ніж компанії інших регіонів (табл. 3)².

¹ На основі статистичних даних, які отримано зі звітності Топ-100 компаній за версією Pricewaterhouse Coopers [5].

² Компанії з Африки та Австралії у цьому компаративному аналізі не враховувались через їх нерелевантність.

Таблиця 1. Динаміка обсягів чистого доходу ТОП-100 компаній в розрізі регіонів за 2007–2012 рр.

Регіон	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Обсяги чистого доходу, млн дол. США						
Європа	115276	113772	97089	107094	105430	117378
Північна Америка	117937	116363	107421	116479	123880	132224
Південна Америка	16173	17400	14702	18777	20580	21219
Азія	47039	55313	58370	62051	65734	70210
Африка	6421	6904	6574	7845	8475	7777
Австралія	7093	7081	5641	5242	5299	4767
Темпи приросту, %						
Регіон	2008/ 2007	2009/ 2008	2010/ 2009	2011/ 2010	2012/ 2011	2012/ 2007
Європа	-1.3	-14.7	10.3	-1.6	11.3	1.8
Північна Америка	-1.3	-7.7	8.4	6.4	6.7	12.1
Південна Америка	7.6	-15.5	27.7	9.6	3.1	31.2
Азія	17.6	5.5	6.3	5.9	6.8	49.3
Африка	7.5	-4.8	19.3	8.0	-8.2	21.1
Австралія	-0.2	-20.3	-7.1	1.1	-10.0	-32.8

Джерело: сформовано та розраховано автором на основі звітності ТОП-100 компаній лісової промисловості

Таблиця 2. Динаміка фінансових результатів діяльності та рентабельності продажу ТОП-100 компаній в розрізі регіонів за 2007–2012 рр.

Регіон	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Обсяги чистого прибутку / збитку, млн дол. США						
Європа	3283	2319	-264	1195	3233	1095
Північна Америка	3538	-5687	1829	8192	4958	6869
Південна Америка	3528	-1279	2727	2609	982	821
Азія	1542	1518	1324	2851	3075	2606
Африка	241	72	-31	-115	47	161
Австралія	114	97	-601	-2	-153	-263
Рентабельність продажу, %						
Європа	2.8	2.0	-0.3	1.1	3.1	0.9
Північна Америка	3.0	-4.9	1.7	7.0	4.0	5.2
Південна Америка	21.8	-7.4	18.5	13.9	4.8	3.9
Азія	3.3	2.7	2.3	4.6	4.7	3.7
Африка	3.8	1.0	-0.5	-1.5	0.6	2.1
Австралія	1.6	1.4	-10.7	0.0	-2.9	-5.5

Джерело: сформовано та розраховано автором на основі звітності ТОП-100 компаній лісової промисловості.

Таблиця 3. Середнє значення чистого доходу та чистого прибутку / збитку на одну компанію зі списку Топ-100 лісопромислових компаній світу протягом 2007–2012 рр. за основними регіонами

Регіон	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Обсяги чистого доходу на одну компанію, млн дол. США						
Європа	3975	3923	3348	3693	3636	4048
Північна Америка	3276	3232	2984	3236	3441	3673
Південна Америка	1797	1933	1634	2086	2287	2358
Австралія	2138	2514	2653	2821	2988	3191
Обсяги чистого прибутку / збитку на одну компанію,						
Європа	117	83	-9	43	115	39
Північна Америка	98	-158	51	228	138	191
Південна Америка	392	-142	303	290	109	91
Азія	64	63	55	119	128	109

Джерело: сформовано та розраховано автором на основі звітності ТОП-100 компаній лісової промисловості

Як бачимо з виконаних розрахунків, середній рівень чистого доходу європейських лісопромислових компаній у 2012 році становив понад 4 млрд дол. США, в порівнянні з 3,7 млрд дол. США на одну північноамериканську компанію, майже 3,2 млрд дол. США на одну азіатську компанію та майже 2,4 млрд дол. США на одну південноамериканську компанію.

Щодо чистого прибутку, то більш прибутковими (в розрахунку на одну компанію) за останні два роки були північноамериканські та азіатські компанії.

При цьому слід окремо відзначити, що з роками зростає частка вертикально інтегрованих підприємств (виробництво відбувається "від початку до кінця", тобто від вирощування дерев та лісогосподарських робіт до виробництва різних видів кінцевої продукції) (табл. 4).

Враховуючи представлені результати можна зробити висновок про залежність рівня чистого прибутку від організаційного типу підприємства.

Результати оцінки взаємозв'язку між рівнем інтеграції та фінансовими результатами діяльності вертикально інтегрованих підприємств (ВІП) представлено у таблиці 5.

Результати розрахунку показують, що для кращого використання ресурсів з економічної та екологічної точок зору, компанії повинні прагнути до більшої інтеграції — від вирощування до переробки деревини і виготовлення кінцевої продукції та енергії, яка потім може використовуватись самим підприємством для зменшення енергетичної залежності і витрат.

Світовий ринок лісопромислової продукції є досить монополізованим, про що свідчать частки обсягів продажу продукції окремих груп підприємств (табл. 6).

При цьому видно, що перші 10 компаній забезпечували протягом досліджуваного періоду 41–43% загального обсягу продажу ТОП-100 лісопромислових компаній. Зважаючи на те, що за даними агентства Pricewaterhouse Coopers в цілому ТОП-100 компаній забезпечували понад 79% обсягів світового продажу лісопромислової продукції [5], можна зробити висновок, що десять найбільших компаній забезпечували понад 31–34% загальносвітового обсягу реалізації лісопромислової продукції в цілому. Таким чином, можна стверджувати, що фактично світовий ринок лісопромислової продукції сконцентровано в руках тридцяти найбільших компаній.

Оцінивши вплив окремих економічних та організаційних факторів на діяльність ТОП-100 лісопромислових компаній за останні 6 років, перейдемо до оцінювання екологічної складової. Для аналізу впливу управління діяльністю з дотриманням вимог збалансованого розвитку на результати діяльності компаній (чистий дохід та чистий прибуток) введено фіктивну змінну (dummy variable), яка відображатиме прогрес у врахуванні аспектів збалансованості. Значення фіктивної змінної знаходиться в межах від 0 до 6. У попередній роботі [3] фіктивна змінна була обмежена лише трьома значеннями. Оскільки з кожним роком спостерігається суттєвий прогрес в оцінці та звітності компаній щодо результатів досягнення збалансованого розвит-

ку, важливо розширити діапазон фіктивної змінної. Характеристика кожної оцінки подана у таблиці 7.

При цьому значення "0" означає відсутність будь-якої інформації щодо діяльності по досягненню збалансованого розвитку; представлені лише економічні результати функціонування; не визначені ні екологічні, ні соціальні аспекти діяльності; не представлена політика в напрямі вирішення екологічних та соціальних проблем; не розкрито сутність корпоративної відповідальності.

Значення фіктивної змінної "6" передбачає, що компанія цілком розкрила у звітності, представленій на офіційній сторінці (в річному звіті зі сталого розвитку), інформацію щодо управління економічними, екологічними та соціальними аспектами; представила заяви, політику та плани досягнення збалансованого розвитку; сформувала звіти щодо збалансованого розвитку і представлена у них інформація охоплює усі аспекти діяльності (на основі методичних підходів GRI); чітко представлене стратегічне бачення вирішення проблеми досягнення збалансованого розвитку.

Значення фіктивної змінної було встановлено на основі контент-аналізу звітності кожної компанії зі списку Топ-100 щодо її діяльності в напрямку досягнення сталого розвитку за останні шість років. Сформовані дані використано для виявлення взаємозв'язку між результатами діяльності компаній (чистий дохід та чистий прибуток) та їх діяльністю в напрямку досягнення сталого розвитку.

Спочатку, за допомогою кореляційного аналізу було визначено взаємозв'язок між обсягами доходів компаній та їх прогресом у досягненні збалансованого розвитку у розрізі регіонів (табл. 8 та табл. 9).

Більш широкий діапазон фіктивної змінної, а також врахування результатів діяльності компаній за 2012 рік дали інші результати, ніж у ході попереднього дослідження [3]. Тепер чітко простежується прямий зв'язок між прогресом у врахуванні аспектів збалансованого розвитку, і в першу чергу екологічної складової, в діяльності лісопромислових компаній на результати їх діяльності. Слід зазначити, що зв'язок в ціло-

Таблиця 4. Використання схем вертикальної інтеграції серед Топ-100 лісопромислових компаній у 2012 році в розрізі основних регіонів

Показник	Європа	Північна Америка	Південна Америка	Азія
Кількість підприємств	28	36	9	24
Кількість ВВП	10	4	6	4
Частка вертикально інтегрованих підприємств, %	35,7	11,1	66,7	16,7

Джерело: сформовано та розраховано автором на основі звітності Топ-100 компаній лісової промисловості.

Таблиця 5. Визначення взаємозв'язку між процесами інтеграції лісопромислових компаній та фінансовими результатами їх діяльності за 2007–2012 рр.

Показник	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Обсяги чистого доходу Топ-100, млн дол. США	329874	337427	307947	336486	332207	353575
Обсяги чистого прибутку/збитку Топ-100, млн дол. США	12246	-2960	4984	14730	12141	11290
Обсяги чистого доходу ВВП, млн дол. США	124046	122321	110269	119577	123956	130969
Обсяги чистого прибутку ВВП, млн дол. США	6735	333	1928	5299	5545	4434
Частка ВВП в загальних доходах Топ-100, %	37,6	36,3	35,8	35,5	37,3	37,0
Частка ВВП в загальних прибутках Топ-100, %	55,0	- ¹	38,7	36,0	45,7	39,3
Рентабельність продажу ВВП, %	5,43	0,27	1,75	4,43	4,47	3,39
Середня рентабельність по галузі без врахування результатів ВВП, %	2,7	-1,2	1,5	4,3	3,2	3,1

¹ Розрахунок частки ВВП у загальному обсязі фінансових результатів був неможливий (ВВП мали позитивний фінансовий результат, тоді як в цілому по галузі був негативний).

Джерело: сформовано та розраховано автором на основі звітності Топ-100 компаній лісової промисловості.

Таблиця 6. Розрахунок рівня концентрації доходів лісопромислової галузі в світі протягом 2007–2011 рр., %

Показник	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Частка Топ 10 компаній	39,8	40,7	41,7	40,7	42,3	42,5
Частка Топ 20 компаній	56,1	55,5	56,5	55,1	57,6	57,9
Частка Топ 30 компаній	65,0	65,5	66,7	64,8	68,6	68,8
Частка Топ 40 компаній	73,7	73,5	74,4	73,4	76,9	76,7
Частка Топ 50 компаній	78,7	78,6	78,9	77,9	81,9	82,1

Джерело: сформовано та розраховано автором на основі звітності Топ-100 компаній лісової промисловості.

Таблиця 7. Характеристика фіктивної змінної для оцінювання впливу управління з дотриманням вимог збалансованого розвитку

1	Оцінка	Опис	Визначення
Відмінно	6	Максимальне охоплення	Найвищий рівень усвідомлення необхідності сталого розвитку та використання передових методик оцінювання прогресу досягнення економічних, екологічних та соціальних цілей компанії. Ведення окремої звітності щодо відображення збалансованості діяльності для зацікавлених осіб протягом тривалого періоду
	5	Передові позиції	Стосується компаній, які виділяються 3-поміж найкращих на основі усесторонньої оцінки та врахування економічної, екологічної та соціальної складових. Ведення окремої звітності щодо відображення збалансованості діяльності для зацікавлених осіб протягом останніх кількох років
Добре	4	Оптимізація	Стосується компаній, які наразі не використовують окремих методик оцінювання збалансованого розвитку, однак прогрес щодо окремих аспектів відображається у звітах зі сталого розвитку
Поступове удосконалення	3	Практикуючі	Стосується компаній, які не оцінюють стану збалансованого розвитку, однак впровадили принципи збалансованого розвитку у свою діяльність і декларують це у своїх звітах та на офіційній сторінці в Інтернеті
	2	Розвиваючі	Стосується компаній, які впровадили та оцінюють лише окремі аспекти екологічної та/або соціальної складової їх діяльності у своїх щорічних звітах
Погано	1	Свідомі	Стосується компаній, які лише декларували впровадження окремих аспектів екологічної діяльності у своїх звітах чи офіційній сторінці в Інтернеті, однак не оцінюють їх
	0	Не свідомі	Стосується компаній, які навіть не декларували у своїх звітах чи офіційній сторінці в Інтернет усвідомлення важливості збалансованого розвитку

Джерело: власна розробка автора.

Таблиця 8. Вихідні дані для розрахунку коефіцієнтів кореляції для виявлення взаємозв'язку між обсягами доходів ТОП-100 компаній та їх прогресом у досягненні збалансованого розвитку у розрізі основних регіонів

Регіон	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід, млн дол. США						
Європа	115276	113772	97089	107094	105430	117378
Північна Америка	117937	116363	107421	116479	123880	132224
Південна Америка	16173	17400	14702	18777	20580	21219
Азія	47039	55313	58370	62051	65734	70210
Африка	6421	6904	6574	7845	8475	7777
Австралія	7093	7081	5641	5242	5299	4767
Разом ТОП-100	329874	337427	307947	336486	332207	353575
Чистий прибуток / збиток, млн дол. США						
Європа	3283	2319	-264	1195	3233	1095
Північна Америка	3538	-5687	1829	8192	4958	6869
Південна Америка	3528	-1279	2727	2609	982	821
Азія	1542	1518	1324	2851	3075	2606
Африка	241	72	-31	-115	47	161
Австралія	114	97	-601	-2	-153	-263
Разом ТОП-100	12246	-2960	4984	14730	12141	11290
Середнє значення фіктивної змінної						
Європа	2.36	3.00	3.68	4.11	4.61	4.93
Північна Америка	1.73	2.47	2.94	3.65	4.00	4.33
Південна Америка	2.78	2.89	3.78	4.11	4.78	5.11
Азія	0.90	1.45	2.05	2.48	3.30	3.84
Африка	1.50	1.50	3.00	3.50	4.00	4.00
Австралія	1.00	2.50	2.50	3.50	4.00	4.00
Разом ТОП-100	1.82	2.46	3.04	3.57	4.10	4.47

Джерело: сформовано та розраховано автором на основі звітності ТОП-100 компаній лісової промисловості.

му є середньої щільності, однак, для більшості окремих компаній, цей зв'язок є досить щільним. Також було досліджено вплив прогресу у досягненні збалансованого розвитку у розрізі окремих галузей лісопромислового комплексу.

Вихідні дані для розрахунку також походять зі звітності відповідних компаній зі списку ТОП-100 РЧС (табл. 10).

Результати розрахунку взаємозв'язку між обсягами доходів ТОП-100 компаній та їх прогресом у досягненні збалансованого розвитку подані у таблиці 11. З поданих

Таблиця 9. Результати розрахунку коефіцієнтів кореляції для виявлення взаємозв'язку між обсягами доходів ТОП-100 компаній та їх прогресом у досягненні збалансованого розвитку у розрізі основних регіонів

Регіон	Коефіцієнт кореляції для визначення взаємозв'язку	
	між чистим доходом та досягненням компаніями прогресу щодо збалансованого розвитку	між чистим прибутком та досягненням компаніями прогресу щодо збалансованого розвитку
Європа	0.336	-0.314
Північна Америка	0.343	0.578
Південна Америка	0.484	-0.079
Азія	0.188	0.779
Африка	0.755	-0.388
Австралія	0.239	-0.294
Разом ТОП-100	0.430	0.392

Джерело: розраховано автором на основі звітності ТОП-100 компаній лісової промисловості.

даних та розрахунків можна зробити висновок, що галузі промисловості, спрямовані на кінцевого споживача є більш зацікавленими у відображенні прогресу щодо досягнення збалансованого розвитку у своїй звітності, ніж компанії, що виготовляють переважно продукцію промислового призначення.

Варто зауважити, що усі компанії зі списку ТОП-100 за останні роки суттєво посилили оцінку збалансованості своєї діяльності і більша частина відображає прогрес у формі окремих звітів. Найвищий рівень усвідомлення важливості ведення бізнесу на засадах збалансованого розвитку спостерігається у вертикально-інтегрованих корпораціях.

Результати розрахунку коефіцієнтів кореляції вказують на зв'язок середньої щільності між чистим доходом та прогресом щодо збалансованого розвитку. Найбільше значення коефіцієнта кореляції було встановлено для пакувальних матеріалів (0.508); паперу, пакувальних матеріалів та предметів особистої гігієни (0.398) та вертикально-інтегрованих підприємств (0.300).

ВИСНОВКИ

Світові компанії визнають важливість досягнення збалансованого розвитку і прагнуть бути частиною вирішення проблеми, однак важливо також зрозуміти, які аспекти є критичними для успішного ведення бізнесу. Широта та складність аспектів збалансованого розвитку зростають і стають дедалі більше інтегрованими у діяльність світових компаній. Масштаб збалансованості залежить від галузі і часто визначається тими екологічними, економічними та організаційними аспектами, які мають найбільший вплив на розвиток галузі.

У результаті проведених досліджень було виявлено, що галузь є досить монополізованою — близько третини загального світового доходу лісопромислового сектору генерується десятком найбільшми компаніями, а 50 найбільших компаній контролюють понад 70% ринку.

Було також з'ясовано, що для найбільших компаній лісопромислового комплексу питання екологізації господарської діяльності та належного відображення прогресу щодо збалансованого розвитку є надзвичайно важливими. При цьому, спостерігається зв'язок між економічними результатами діяльності компаній та врахуванням аспектів збалансованого розвитку у їх звітності. Таким чином, можна визначити, що українські підприємства також повинні належним чином відображати прогрес в досягненні збалансованого розвитку для покращання економічних результатів діяльності та залучення інвестицій.

Література:

1. Бабич Р.Б. Екологізація виробництва лісового сектора економіки України / Р.Б. Бабич / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2274>

Таблиця 10. Вихідні дані для розрахунку коефіцієнтів кореляції для виявлення взаємозв'язку між обсягами доходів ТОП-100 компаній та їх прогресом у досягненні збалансованого розвитку у розрізі галузей

Галузь / продукція	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід, млн дол. США						
ВВП	124046	122321	110269	119577	123956	130969
Папір, пакувальні матеріали та предмети особистої гігієни	106667	114022	106415	114616	109465	117802
Целюлозно-паперова продукція	20217	21545	19413	22011	22737	22290
Будівельні матеріали з деревини, вироби з деревини	14758	13356	10856	12110	8283	7142
Пакувальні матеріали	67147	71001	63899	70158	63416	72190
Плитна продукція	9050	8641	7239	7520	7492	8024
Лісогосподарські роботи, деревина	2488	2352	2023	2570	3101	3346
Чистий прибуток / збиток, млн дол. США						
ВВП	6735	333	1928	5299	5545	4434
Папір, пакувальні матеріали та предмети особистої гігієни	2932	-3286	783	4952	2431	4010
Целюлозно-паперова продукція	533	-393	391	890	634	516
Будівельні матеріали з деревини, вироби з деревини	1008	-943	-70	-614	-33	252.0
Пакувальні матеріали	2968	-1908	1554	2560	1887	2493
Плитна продукція	-225	-762	-218	121	9	192
Лісогосподарські роботи, деревина	112	-57	223	240	287	299
Середнє значення фінансової зміни						
ВВП	2.50	2.92	3.54	4.08	4.46	4.93
Папір, пакувальні матеріали та предмети особистої гігієни	1.24	2.06	2.63	3.26	3.75	4.06
Целюлозно-паперова продукція	1.44	2.22	3.00	3.33	4.00	4.11
Будівельні матеріали з деревини, вироби з деревини	2.33	2.67	3.17	3.67	4.20	4.75
Пакувальні матеріали	1.80	2.29	2.90	3.38	4.00	4.28
Плитна продукція	1.40	2.60	3.00	3.40	3.80	4.40
Лісогосподарські роботи, деревина	2.00	2.67	3.00	3.67	3.67	4.00

Джерело: сформовано та розраховано автором на основі звітності ТОП-100 компаній лісової промисловості.

2. Мішенін Є.В. Еколого-економічні проблеми природокористування у лісовому комплексі (теорія, методологія і практика): дис... д-ра екон. наук / Є. В. Мішенін; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. — К., 1999. — 432 с.

3. Колісник З.Б. Вплив впровадження екологічної відповідальності на результати діяльності найбільших компаній лісопромислового сектору / З.Б. Колісник // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. — Львів: НАТУ, 2013. — Випуск 23.10. — С. 72—79.

4. Ярова І.Є. Розвиток еколого-економічних механізмів в системі сталого управління лісогосподарськими підприємствами / І.Є. Ярова // Механізм регулювання економіки. — 2010. — № 4. — С. 217—227.

5. PriceWaterhouse Coopers. Global Forest, Paper & Packaging Industry Survey. 2012 edition. — PricewaterhouseCoopers LLP, 2012. — 28 p.

6. UN Global Compact-Accenture. A New Era of Sustainability UN Global Compact-Accenture CEO Study 2010 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.unglobalcompact.org/docs/news_events/8.1/UNGC_Accenture_CEO_Study_2010.pdf

References:

1. Babych, R.B. (2013), "Ecologization of the forest sector of economy of Ukraine", *Efektivna ekonomika*, [Online], available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2274> (Accessed 16 Jan 2014)

2. Mishenin, E.V. (1998), "Ecological-economics problems of nature use in forest complex (theory, methodology and practice)", Abstract of PhD dissertation, Nature Use Economics and Protection of the Environment, The Council for Researching Productive Forces of Ukraine of National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv.

3. Kolisnyk Z.B. (2013), "Assessment of the impact of environmental responsibility principles implementation on the largest forest industry TNC's activity results", *Naukovyj*

Таблиця 11. Результати розрахунку коефіцієнтів кореляції для виявлення взаємозв'язку між обсягами доходів ТОП-100 компаній та їх прогресом у досягненні збалансованого розвитку у розрізі галузей

Галузь / продукція	Коефіцієнти кореляції для визначення взаємозв'язку	
	між чистим доходом та прогресом щодо збалансованого розвитку	між чистим прибутком та прогресом щодо збалансованого розвитку
ВВП	0.300	0.100
Папір, пакувальні матеріали та предмети особистої гігієни	0.298	0.191
Целюлозно-паперова продукція	0.283	0.007
Будівельні матеріали з деревини, вироби з деревини	0.241	0.341
Пакувальні матеріали	0.308	0.186
Плитна продукція	0.096	0.392
Лісогосподарські роботи, деревина	0.281	0.012

Джерело: розраховано автором на основі звітності ТОП-100 компаній лісової промисловості

visnyk Natsionalnogo lisotekhnichnogo universytetu, vol. 23.10, pp. 72—79.

4. Yarova, I.Ye. (2010), "Development of ecological and economic mechanisms in system of sustainable forest management", *Mehanizm reguliuvannia ekonomiky*, vol. 4, pp. 217—227.

5. PriceWaterhouse Coopers (2012), "Global Forest, Paper & Packaging Industry Survey. 2012 edition", [Online], available at: http://www.pwc.com/en_GX/gx/forest-paper-packaging/assets/pwc-global-annual-forest-paper-packaging-industry-survey-2012.pdf (Accessed 20 Dec 2013).

6. UN Global Compact-Accenture (2010), "A New Era of Sustainability UN Global Compact-Accenture CEO Study", [Online], available at: http://www.unglobalcompact.org/docs/news_events/8.1/UNGC_Accenture_CEO_Study_2010.pdf (Accessed 12 Sept 2012).

Стаття надійшла до редакції 06.03.2014 р.